

БЕЛАРУСКІ
УНІВЕРСІТЭТОРГАН ПАРТКОМА, РЭКТАРАТА, КАМСАМОЛЬСКАГА І ПРАФСАЮЗНЫХ
КАМІТЭТАУ БЕЛАРУСКАГА ОРДЭНА ПРАЦОУНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА
ДЗЯРЖАУНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ У. І. ЛЕНІНА

ЧАЦВЕР

1989

1

ЧЭРВЕНЯ

№ 19(1612)

ЯКАСЦЬ
ВЫКЛАДАННЯ

— гэта не можа сёння не хваляваць кожнага выкладчыка, тым больш кіраўніцтва ўніверсітэта. Таму і вырашылі паставіць пытанне аб вопыце работы юрыдычнага факультэта па кіраванню якасцю выкладання, інтэнсіфікацыі і кантролю за самастойнай работай студэнтаў на парадок дна вучонага савета БДУ.

Присутныя сыхліся на думцы, што работа ў гэтым напрамку на юрфаку вядзецца вялікая, галоўнае, адпавядае рашэнням партыі, тым задачам, якія паставіла перабудова. Ды і кадры для гэтага ёсць: на факультэце з 75 выкладчыкаў 12 прафесараў, дактароў навук, 51 дацэнт, кандыдат навук. І ўсё ж кіраўніцтва турбуе тое, што вельмі мала працуе тут маладых выкладчыкаў.

Кузня кадраў — аспірантура. Але на працягу апошніх гадоў існавала загнанная практыка папайнення яе за кошт лабарантаў кафедраў. Зараз жа на факультэце прымаюцца меры па ўдасканаленню адбору кандыдатаў у аспірантуру, а таксама па паліпашэнню работы з аспірантамі.

У гэтым годзе на факультэце перайшлі на новы вучэбны план, якім прадугледжана вывучэнне такіх дысцыплін, як гаспадарчае права, інфарматыка і вылічальная тэхніка, экалагічнае права і інш. Важная роля адведзена ў ім выкладанню этыкі, эстэтыкі і навуковага атэізму. Студэнты змогуць таксама наведаць факультатыўны курс па беларускай мове, гісторыі сусветнай і айчынай культуры, гісторыі БССР.

На факультэце пашыраецца (хоць і марудна) выкарыстанне новых форм і метадаў работы: чытанне праблемных лекцый, дзелавыя гульні, дыскусіі і г.д.

У выступленні дэкана юрфака В. М. Гадзюна былі ўзняты і іншыя пытанні, вырашэнне якіх дапаможа павысіць якасць выкладання.

З. АЛЯКСАНДРАВА.

ВАМ ДАПАМОГУЦЬ

падрыхтавацца да ўступных экзаменаў у ВУН наступныя кнігі, якія выйшлі ў мінулым і гэтым годзе і якіх вы, магчыма, яшчэ не паспелі набыць: «Пособие по математике для поступающих в вузы»; Гусев В. А., Мардкович А. Г. «Математика. Справочные материалы»; Мясников С. П., Осанова Т. Н. «Пособие по физике»; Яворский Б. М., Селезнев Ю. А. «Справочное руководство по физике»; Валгина Н. С. «Современный русский язык. Пунктуация»; Розенталь Д. Э. «Сборник упражнений по русскому языку для подготовительных отделений вузов».

В. СВЕЧИНА.

Аб тым, як цяжка жанчыне быць «начальнікам» у жаночым калектыве, раім спытаць у гераіні фотаздымка. Тым, хто вучыцца не на ФПМ, магчыма, здасца, што такі мяккі твар не можа на-

лежаць кіраўніку. Тады — не ведаем: гэта Алена БЯЛЯВА, сакратар камітэта камсамола факультэта прыкладнай матэматыкі.

Самае цяжкае ў яе рабоце — заўсёды быць справядлі-

вай, але адначасова і не крыўдзіць нікога. А як дасягнеш такой гармоніі калі, напрыклад, трэба дакамплектаваць жаночы атрад «Альтаір», што будзе працаваць у Клецку на кансервавым

заводзе? Дэкан факультэта пакуль не згадзіўся даць байцам атрада двухтыднёвыя канікулы, і таму дзяўчатам давядзецца працаваць без адпачынку.

Тыя, хто ведаюць Алену, перш за ўсё выдзяляюць у яе характары такую рысу, як прынцыповасць, нават у адносінах з кіраўніцтвам факультэта. Намеснік дэкана А. А. Кастрыца адзначае, што іх камсамольскі сакратар далёка не заўсёды згаджаецца з меркаваннямі дэкана і выкладчыкаў, але менавіта такая рыса мае сапраўдную каштоўнасць, калі галоўнае — добрая справа.

Алена Бялява — аптыміст. Мала хто верыць, што камітэт камсамола ФПМ і на наступны год застанеца ў прасторным памяшканні — пастройна плошча для размяшчэння дысплейнага комплексу. А сакратар спадзяецца — «высяляцца» не прыйдзеца.

...Студэнты ідуць і ідуць у камітэт камсамола факультэта. Каб проста пагаварыць з Аленай, аб нечым спытацца, параіцца. А часам яна зрываецца са зручнага крэсла за сталом і бжыць высвятляць абставіны якой-небудзь справы на месцы.

Л. АНТУХ.
Фота С. ГРЫЦА.

ДЫЯЛОГ ЗАЦІКАўЛЕННЫХ ЛЮДЗЕЙ

Як адукаваць інфармаванага?

Сістэма палітычнай адукацыі — важная частка ідэалагічнай работы партыі, якая цяпер перажывае складаны час (перааасэнсаванне мэт, адказ ад догмаў). Як адлюстравалася становішча ідэалагічнай работы ў сферы палітасветы?

Якім чынам сістэма палітычнай адукацыі можа паскорыць пераадоленне цяжкасцей ідэалагічнай работы партыі? Як мяняюцца метады і формы палітасветы ў цяперашні час?

Прапануем увазе дыялог двух зацікаўленых людзей — дацэнта Інстытута павышэння кваліфікацыі выкладчыкаў грамадскіх навук пры БДУ імя У. І. Леніна, кандыдата гістарычных навук Таццяны Яўгеніўны ГАЛКО і дацэнта кафедры гісторыі КПСС гуманітарных факультэтаў, кандыдата гістарычных навук Ліліі Паўлаўны МАКСІМАВАЙ.

Т. Я. ГАЛКО: Умовы дзейнасці прапагандыста і аўдыторыя, з якой яму даводзіцца працаваць, сур'ёзна перамяніліся. Гэта відавочна для кожнага, хто выконвае настолькі важнае і складанае партыйнае даручэнне. Часта ў размове аб новым падыходзе ва ўзаемаадносінах прапагандыста са слухачамі спяшаюцца ўсе праблемы звесці да некалькіх кабінетных тэарэтыкаў, не вясці і непатрэбнасці прапагандысцкіх выступленняў перад інфармаванымі людзьмі. Звычайна: цяжка абуць абутага і апрануць апранутага, спрабуюць інтэрпрэтаваць у вяртыцце для прапагандыста; не менш, а, магчыма, больш цяжка адукаваць звышінфармаванага. Здавалася б, гэта не падлягае аспрэчванню. Давайце разважаць разам.

Хіба не будуць больш цікавымі і прадуктыўнымі зносіны з такой аўдыторыяй? Да таго ж, пры спецыяльнай падрыхтоўцы да лекцыі прапагандыст мае, як правіла, пэўны «запас трываласці».

Л. П. МАКСІМАВА: І ўсё ж весці заняткі і сапраўды зрабілася невымяральна складаней. У чым справа?

Т. Я. ГАЛКО: Найперш у страце нашай «манаполіі» на ісціну па пасадзе, калі не аддзіць ад не зусім звыклых для нас розных поглядаў,

у лютым мінулага года, у час святкавання 70-годдзя Савецкіх Узброеных Сіл, у нас сфарміравалася група хлопцаў, якія выступалі з праграмай «Афганістан у маім жыцці». Пад канец сустрэчы аўдыторыю, хто б там ні быў: навучэнцы ПТВ ці рабочыя, студэнты ці хворыя ў шпіталі, — нязменная ахоплівае эмацыянальнае напружанне. Незапраграмаванае, дэмакратычнае «круглых сталоў» падкупляюць прысутных. У слухачоў ёсць рэальная магчымасць абмяркоўваць набалелыя праблемы з відавочцамі падзей Уладзімірам Крукоўскім, Уладзімірам Лысакіным і Сяргеем Алісейкай і задаваць любыя пытанні, выказваць свае думкі і слухаць аўтарскія песні ў выкананні Андрэя Ермалінскага, якому дапамагаюць аднакурснікі Сяргей Рак і Аляксандр Кучук.

Група выязджала ў Барысаў, дзеваць «круглых сталоў» правяла ў Полацку, была ў Кобрыне. Рэспубліканскае таварыства «Веды» ўзнагародзіла яе граматай за вялікі ўклад у ваенна-патрыятычнае выхаванне моладзі. Мы ж, калі шчыра, доўгі час шукалі форму, якая дазволіла б быць на роўных з навучэнцамі ПТВ, студэнтамі, рабочымі. Знеходкай аказаліся «круглыя сталы».

Т. Я. ГАЛКО: І вы зробіце памылку, калі зараз спыніцеся на адпрацаваным у «кожнай аўдыторыі» варыянце. Прыябная рознакаляровасць пры частых позірках на яе неауважна ператвараецца ў «шэрац». Уявіце сабе, што адзін чалавек некалькі разоў наведаў вашы выступленні...

І яшчэ, часам абіраючы форму, не клапацяцца аб яе здзяйсненні. Адсюль і пайшлі вядучыя «круглых сталоў»,

якія баяцца падняць вочы ад папярвай прамоў, кіраўнікі семінараў, якія з нудотай пазіраюць на распачатую навуўчэнкамі спрэчку. Ці актыўная такая форма? Ці можна з яе дапамогай заахоўваць слухачоў да пазнавальнай дзейнасці?

«Начынкай» выкладзенай тэмы павінен стаць прыныц праблемнасці...

Л. П. МАКСІМАВА: ...і неспрэчнай сувязі з грамадскімі навукамі, якая, згадзілася, у мінулыя гады прасочвалася толькі калі-нікала.

Агульным быў хіба што відавочны іх адрыў ад жыцця да таго, што займаліся прапагандысцкай работай у асноўным грамадазнаўцы. Як кажуць, па службовым абавязку.

Т. Я. ГАЛКО: Відавочна, такое сцвярдзенне не зусім дакладнае: заўсёды «пажывай» для палітасветы былі (у большай ці менш ступені) грамадазнаўчыя даследаванні. Іншая справа, што ўзровень гэтых даследаванняў не заўсёды адлюстроўваў жыццё ва ўсіх яго супярэчнасцях.

Само дыялектычнае пазнанне грамадскіх з'яў не такое ўжо і простае. Да таго ж, дададзім перашкоды суб'ектыўнага характару.

Дагматызм і схаластыка — цяжкія хваробы грамадазнаўства, якія мы толькі цяпер узяліся па-сапраўднаму пераадоўваць. З часам работы гісторыкаў, філосафаў, палітэканомаў стануць незалежнай дапамогай і для прапагандыстаў, і для слухачоў. Мы з вамі сёння — сведкі публіцыстычнага бума: вынікі грамадазнаўчых даследаванняў праз публіцыстыку выйшлі да шырокай грамадскасці, зрабіліся займальным чытаннем для неспецыялістаў.

25 чэрвеня 1989 года па ініцыятыве ЦК ЛКСМБ у г. Мінску абдудзецца тыраж Маладзёжнай грашова-рэчывай латарэі, прысвечанай 70-годдзю камсамола Беларусі.

У латарэі разыгрываюцца 437500 выйгрышаў на суму 1250000 рублёў, у тым ліку 6030 рэчывых на суму 408980 рублёў і 431470 грашовых выйгрышаў на суму 841020 рублёў (фактычна кожны адзінаццаты білет з'яўляецца выйгрышным).

Удзельнікау латарэі чакаюць: грашовыя — ад 1 да 5000 рублёў і рэчывыя выйгрышы — аўтамашыны «Волга» ГАЗ—2410, «Жыгулі» ВАЗ—2108, «Масквіч» М-2141, «Запарожца» ЗАЗ 968М, матацыклы «Ява-350», наборы мэблі для адпачынку, для гасцінай, для кухні, пыласосы, швейныя машыны, каляровыя тэлевізары, халадзільнікі «Мінск-15М» і «Мінск-16», стэрэамагнітолы, пласцінкі з запісамі сучасных выканаўцаў і г.д.

Уладальнік маладзёжнай латарэі мае магчымасць выйграць турыстычную пуцёўку як па краіне, у маладзёжныя цэнтры, так і за мяжу. Разыгрываецца 725 пуцёвак, з іх 280 у восем замежных краін і 445 — па краіне.

Асобы, якія выйграюць турыстычныя пуцёўкі, павінны атрымаць іх не пазней чым за 30 дзён да ад'езду, пры гэтым паездкі могуць ажыццяўляцца толькі асобамі ва ўзросце ад 18 да 35 гадоў, якія пастаянна пражываюць на тэрыторыі рэспублікі. Іншыя ўладальнікі шчаслівых білетаў атрымліваюць кошт пуцёўкі на ўласныя грашымы.

Турыстычныя пуцёўкі выдаюцца ў БММТ «Спадарожнік» ЦК ЛКСМБ (інфармацыю можна атрымаць у райкомах, гаркомах камсамола).

Білеты Маладзёжнай грашова-рэчывай латарэі можна набыць у пярвінных камсамольскіх арганізацыях, аддзяленнях Ашчаднага банка СССР. Вы можаце звярнуцца ў пакой № 308 галоўнага корпуса.

Кошт латарэйнага білета — 50 капеек.

Спадзявайцеся на ўдачу! Купляйце білеты Маладзёжнай грашова-рэчывай латарэі!

ЗАМЕСТ
ПАДРУЧНІКА

Надыходзячую сесію студэнт заўсёды сустракае са «што?», «дзе?», «калі?»: «Што я ведаю?», «Дзе знайду канспект, падручнік, дапаможную літаратуру?», «Калі паспею даведацца пра ўсё?». Магчыма, дапаможа вам інфармацыя, якую рэдакцыя газеты атрымала ад дырэктара бібліятэкі Ірыны Уладзіміраўны АРЭХОУСКАЙ.

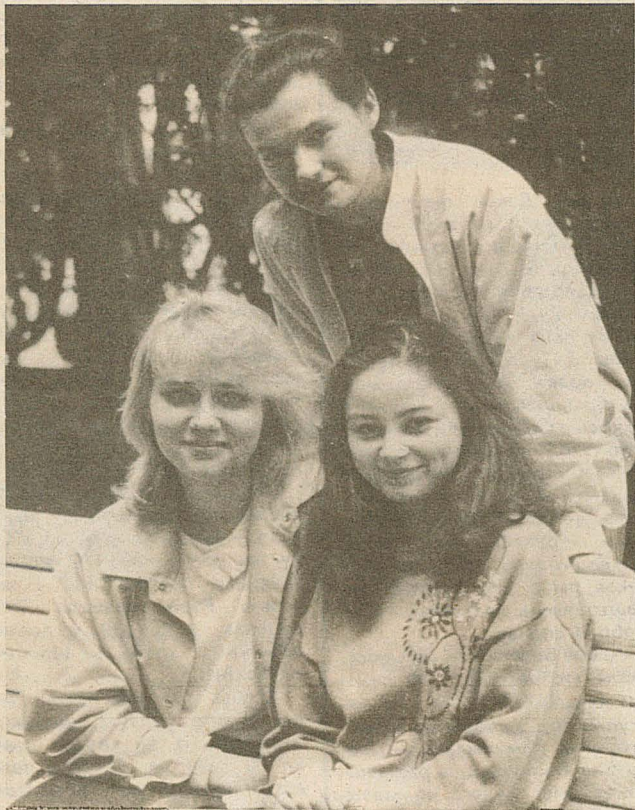
«Історыкі спорят». Назва гэтай кнігі, як адзначана ў прадмове, яшчэ некалькі гадоў назад магла ўвесці ў зман чытача, таму што спрачацца маглі толькі «нашы» гісторыкі з «ненашымі».

Тут жа вядуць спрэчку савецкія гісторыкі аб савецкай гісторыі.

Кніга ўяўляе сабой зборнік палемічных гутарак за «круглым сталом», якія вядуць паміж сабой выдатныя спецыялісты. У цэнтры ўвагі вузлаваты моманты гісторыі нашай краіны, пачынаючы з Кастрычніка і грамадзянскай вайны, якія часта падаюцца ў традыцыйных «Краткого курса», затым лёс нэпа, утварэнне СССР і звязаная з ім палеміка па нацыяльна-наму пытанню, палітычная сістэма 20—30 гадоў, Айчынная вайна і да праблем нашых дзён. Кніга «Історыкі спорят» можа выконваць ролю падручніка, якое на сённяшні дзень мы не маем.

Жадаючы на «выдатна» падрыхтавацца да экзамена зноўдуць яе ў чытальнай зале ўніверсітэцкай бібліятэкі.

ПЯЦЬ КАРОТКІХ ДЗЁН

У нас не было падстаў не дзяраць гадзінніку. Тым больш, што стрэлікі не жартвалі: ва ўнісон абвешчалі аб набліжэнні да меткі 1.30. За вокнамі вагона мільгала ноч, цягнік імчаў да апошняга прыпынку, і было невядома, як прыме нас незнаёмы горад Мінск.

А ён сустракаў гасцінна. Адчыніў дзверы Дзяржаўнага мастацкага музея, Музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны і Дома І з'езда РСДРП. За пяць кароткіх дзён мы паспелі наведаць Хатынь і Курган Славы, пабываць у тэатры Оперы і балета (слухалі «Чарадзейную флейту» Моцарта) і ў Драматычным тэатры імя Я. Купалы (гледзелі «Мудрамер»), на выстаўцы М. Валашына і ВДНГ рэспублікі, у кінатэатры «Масква» і гістарычным цэнтры Заслаўе. Зразумела, не самі па сабе заказвалі экскурсіі, здабывалі білеты ў тэатры,

вырашаліся бытавыя пытанні. Усё зрабілі дзяўчаты з філалагічнага факультэта Наташа Ліпатава (II курс), Ірына Раманюска (IV курс) і Кацярына Крупец (II курс).

Нас пазнаёміла і аб'яднала імя А. С. Пушкіна. Справа ў тым, што мы збіраем матэрыялы на тэму «ІІ назавёт мяня всяк сущий... язык». Таму вельмі ўзрадаваліся падарунку дзяўчат — выданню «Руслан і Людміла» на беларускай мове.

Хочацца, каб пра гэтых чужых, добрых людзей ведалі чытачы вашай газеты.

Т. БЫКАВА
і 27 навучэнцаў СШ № 18
г. Новамаскоўска
Тульскай вобласці.

«Калі ласка, напішыце пра Наташу, Ірыну, Кацю, а калі магчыма, змясціце іх здымак», — напісалі нас айтары ліста. Просьбу выконваем.

ПЕРШАЕ ДЗЯЖУРСТВА

Не кожны, нават самы актыўны дружныя можа сказаць, што памятае першы выхад на дзяжурства ў складзе ДНД. А вось студэнткам 203-й групы матэматычнага факультэта Мінскага педагогічнага інстытута імя А. М. Горкага Ірына Герасімовіч і Вера Дзмітрук першае дзяжурства, упэўнены, запамінацца на ўсё жыццё. Яшчэ б, падзяжуршы некалькі гадзін, яны прынялі самы актыўны ўдзел у затрыманні небяспечнага злачынцы, якога больш за чатыры месяцы шукала ўся мінская міліцыя.

Міліцэйскі тэлетайп трывожна адстукваў паведамленне: «б красавіка каля 20 гадзін злачынца, асоба якога не ўстаноўлена, у пад'ездзе дома 15 па вул. Касманаўтаў пад пагрозай нажа здзейсніў злачынства над непаўналетняй Ш., нанёс ёй цялесныя пашкоджанні. Дзяўчынка гаспіталізавана. Прыкметы злачынцы...» Прыкметы яго ведалі не толькі работнікі міліцыі, але і грамадзяне. Неаднаразова фотаробат злачынцы паказвалі па тэлеба-

чэнню змяшчалі ў рэспубліканскіх газетах. Гэта было ўжо адзінаццатае аналагічнае злачынства ў горадзе і другое ў Маскоўскім раёне. За трымаць злачынцы кожны супрацоўнік міліцыі лічыў не толькі сваім службовым, але і проста чалавечым абавязкам.

У кожным райадзеле міліцыі былі створаны аператывныя групы, якія працавалі толькі па раскрыццё гэтага злачынства. Прыкметы злачынцы, почырк здзяйснення страшэнных спраў гаварылі аб тым, што дзейнічае адна і тая ж асоба. Штодзень у пасляабедзенны час работнікамі міліцыі з дапамогай дружныя перакрываўлі ўсе дванаццаціпавярховыя дамы ў раёне, адпрацоўваліся розныя версіі, правяраўся асуджаныя раней за палавыя злачынствы, у дзяжурную частку дастаўляліся асобы, падобныя па прыкметах на таго, каго шукалі. Але злачынца заставаўся на волі і 18 красавіка зноў здзейсніў злачынства ў Партызанскім раёне. Дванаццатае...

27 красавіка ў складзе аператывнай групы на дзяжурства выйшлі міліцыянеры падраздзялення капітана міліцыі А. Н. Раманькова старшыня міліцыі А. П. Юрэвіч і сержант міліцыі С. А. Якаўлеў. Разам з імі неслі дзяжурства Іра Герасімовіч і Вера Дзмітрук. Участковы інспектар лейтэнант міліцыі В. К. Лізун паставіў перад імі задачу: патруліраваць каля дамоў 15 і 17 па вуліцы Касманаўтаў, напаміну прыкметы, звярнуў увагу на меры перасцярогі — бо злачынцы ўзброены. Ведаючы аб тым, што ён звычайна чакае ахвяру на лесвічнай пляцоўцы другога паверху, работнікі міліцыі пайшлі правяраць пад'езды, а Іра і Вера засталіся каля дамоў і назіралі за дзіцячай пляцоўкай, дзе гулялі дзеці.

Праз некаторы час яны ўбачылі маладога хлопца, які сачыў за дзецьмі, а потым схваўся, убачыўшы выпадкова ішоўшага па двары міліцыянера. Да таго ж, ён быў у знешніх прыкметах падобны на злачынцу, якога шукалі. Як і было дамоўлена, Вера пачала на грамадскі пункт ахо-

вы правапарадку па ўчасткова інспектара, а Іра засталася назіраць за хлопцам. Той ужо абраў сабе ахвяру і пайшоў за дзяўчынкай у пад'езд. Больш не было ніякіх сумненняў, што гэта злачынца. Ірына кінулася за ім. На шчасце, у гэты час з другога пад'езда выйшла С. А. Якаўлеў і А. П. Юрэвіч. Іра паведаміла ім пра свае падзеянні. У пад'ездзе работнікі міліцыі затрымалі С., які потым пад націскам бясспрэчных доказаў прызнаўся ў садзейнанні ім злачынствам.

Потым Іра Герасімовіч сказала, што ёй было вельмі страшна, але яна старалася пра гэта не думаць. Страх адступіў перад жадааннем абараніць дзяцей ад злачынцы. Загадам начальніка УУС Мінгарвыканкома дзяўчаты ўзнагароджаны каштоўным падарункам. І хочацца яшчэ раз сказаць ім вялікі дзякуй за іх учынак.

Р. ЛЯХНОВІЧ,
інструктар палітчасткі
Маскоўскага РАУС
г. Мінска.

ШЛЯХІ ВЫПУСКНІКОЎ

«Я не хацела працаваць у школе»,

— гаворыць настаўніца рускай мовы і літаратуры СШ № 6 г. Мінска МАРЫНА ШЫЛОВІЧ, выпускніца філфака 1979 года.

Я даўно марыла аб мовазнаўстве і на першым курсе сур'ёзна займалася лінгвістыкай, захапілася вывучэннем славянскіх моў, а пазней зацікавілася псіхалогіяй.

Неяк да нас звярнуліся за дапамогай выкладчыкі грамадскіх курсаў па падрыхтоўцы абітурыентаў пры ўніверсітэце. Было страшнавата і цяжка, але спадабалася. Тады ва мне прачнуўся выкладчык. Адбылося гэта на трэцім курсе.

Пасля заканчэння ўніверсітэта я пайшла працаваць у бібліятэку. Мора кніг — дарэчы, мая стыхія, але мяне неадольна цягнула да жылых людзей.

Я пачала выкладаць рускую мову ў Вышэйшай школе МУС СССР. Тады я была ўпэўнена: лягчай знайсці ўзаемапаразуменне з дарослымі людзьмі.

А школа? Здавалася, пра яе я памятала толькі тое, што з вялікім натхненнем і пад'е-

мам калісьці праходзіла там практыку.

І раптам адбылося нечаканае: мне пачалі сніцца мае псіхалогічны, іх усмешліва і сур'ёзна тварыкі, урокі, экскурсіі, размовы. Словам, раныцы пачыналіся для мяне з адчування суму.

Тады я адважылася... Трапіла да чацвёртакласнікаў. Было незвычайна апынуцца сярод дзяцей — шумлівых, няўраўнаважаных, непаслухмяных, але такіх мілых чалавечкаў, якія амаль па-даросламу вырашалі свае «маленькія» праблемы. Калі шчыра, часам я не ведала, што з імі рабіць, як упраўляцца.

Ну, а наколькі мне гэта ўдалося за пяць год, што адпрацавала ў школе, меркаваць ім.

Маналог запісала
Н. БАЦЮК,
наш няштатны
карэспандэнт.

СТУДЭНТ І НАВУКА

Што гэта за студэнт, які не праседжае ў навуковых лабараторыях, бібліятэках, які не аналізуе, не супастаўляе, не даследуе. А ці можа абысцця навука без студэнта? Вядома ж, не. Чые навуковыя распрацоўкі найбольш смелыя і рызыкоўныя? Хто ўносіць навізны ў вывучэнне тых ці іншых праблем? Усё ён — студэнт.

Але высокія трыбуны рэспубліканскіх і ўсесаюзных нарад і сімпозіумаў не заўсёды даступныя навучэнцам ВУНУ. Таму выхад — у канферэнцыях «мясцовага значэння».

На філфаку прайшла 46-я студэнцкая навуковая канферэнцыя. Як было адзначана на заключным пленарным пасяджэнні, высокім узроўнем вызначаліся даклады на секцыі беларускай літаратуры студэнтаў Г. Кісліцкай, У. Рагойшы, В. Максімовіча, І. Баранавіча, А. Загорскага, Д. Няхай, Т. Кіметач, І. Войніча, А. Каралы. Яны ўзнагароджаны ганаровымі граматамі і дыпламамі.

НА ЗДЫМКУ: на пасяджэнні секцыі беларускай літаратуры.

Фота М. КЕНЬКІ.

Фарміруецца педатрад

Магчыма, вы яшчэ не вызначылі, чым будзеце займацца ў час летніх канікулаў? Тады прапануем вам карысную справу (тым больш, што трапіць у выязны студэнцкі атрад не так лёгка, а магчымаць пабачыць свет сама напрошваецца да вас). Адрозна папярэджваем, што справа гэта асабліва важная, бо вашы падпечныя — школьнікі Гомельскай і Магілёўскай абласцей. А працаваць вам давядзецца выхавальцамі і піянерскімі ваятамі.

Месца работы — Ленінградская вобласць і Татарская АССР, час — ліпень — жнівень, колькасць байцоў у атрадзе (іх будзе чатыры) — чатырнаццаць.

Калі вы вырашыце прыслухацца да нашых парадак, прапануем звярнуцца ў камітэт камсамола ўніверсітэта (п. 306 галоўнага корпуса) да Б. Папіна або да кіраўніка педагогічнай практыкі В. І. Ярчак (п. 237).

АРГАНІЗАЦЫЙНЫ
КАМІТЭТ.

ПАДРУЧНІК ГІСТОРЫІ

Быў месяц май...

У Чэхаславакіі май называюць кветнем. Не дзіўна, бо менавіта ён, адзіны з дванаццаці месяцаў, мае права апрацаваць у квецень вясковыя сады, упрыгожваць зелянінай гарадскія вуліцы. Дзевятага мая — гэта не толькі Дзень Перамогі. Урачыста ўзняўца ўвышыню старажытныя вежы, зазіраючы ў глыбіню небасхілу. Дзевятага квецня — дзень вызвалення Прагі.

Прапануем вашай увазе ўспаміны ўдзельніка вызвалення Чэхаславакіі ад фашызму, палкоўніка запasu, кандыдата гістарычных навук, дацэнта кафедры гісторыі СССР дасавецкага перыяду Анатоля Іосіфавіча КАЖУШКОВА.

Так ужо атрымалася, што пасля дваццацішасцігадовай разлукай ў маі 1971 года мне і двум маім таварышам зноў пашчасціла пабываць на чэхаславацкай зямлі. З цяжкасцю пазнавалі мы мясціны, якія ў часы ваеннага ліхалецця сталі для нас роднымі і дарагімі. Тут мы хавалі сваіх сяброў, тут засталася частка нашай маладосці. Таму сустрача адрозна ўзнавіла ў памяці тыя незабыўныя, апошнія дні вайны...

Наша злучэнне, якім камандаваў генерал-маёр І. М. Вінаградцаў, разам з 18-й арміяй атрымала заданне авалодаць горадам Кошыца і выйсці ў тыл варожай групіроўкі.

На ўсё жыццё запала ў па-

мяць сустрача з жыхарамі невялічкай паўднёва-славацкай вёсачкі Сеньі. Адкрытасць і душэўная шчырасць пашчасціла былі настолькі вялікія, што нават не адчувалася між намі моўнага бар'еру. Мы разумелі адзін аднаго з паўслова. А няўраўнаважана вясковая дзетва паспела пасябраваць ледзь не з кожным байцом. Яшчэ больш уразіла мяне тое, што кожны жыхар Сеньі пры сустрацы адрозна ж прапаноўваў сваю дапамогу, частаваў чым толькі мог. Спачатку мы толькі дзякавалі, думалі, што самі справімся з нялёгкай задачай.

Але неўзабаве ўсё ж даялося прыбегнуць да паслуг мясцовага насельніцтва. До-

браахвотнікі-сяляне былі невялічкай паўднёва-славацкай вёсачкай Сеньі. Адкрытасць і душэўная шчырасць пашчасціла былі настолькі вялікія, што нават не адчувалася між намі моўнага бар'еру. Мы разумелі адзін аднаго з паўслова. А няўраўнаважана вясковая дзетва паспела пасябраваць ледзь не з кожным байцом. Яшчэ больш уразіла мяне тое, што кожны жыхар Сеньі пры сустрацы адрозна ж прапаноўваў сваю дапамогу, частаваў чым толькі мог. Спачатку мы толькі дзякавалі, думалі, што самі справімся з нялёгкай задачай.

Усё гэта мела велізарнае значэнне ва умовах падрыхтоўкі рашаючага наступлення на Кошыцы, і менавіта дзякуючы ўсеагульнай падтрым-

цы мясцовага насельніцтва мы авалодалі гэтым добраўмацаваным горадам. Услед за Кошыцай мы вызвалілі населеныя пункты Банкаў, Кавечаны, Кош-Бела, Жакароўца, Словінкі, Пора, Чакіпуста. Фашысты, відаць, не чакалі такога маланкавага наступлення савецкіх войск, бо не паспелі нават вывесці ў Германію нарабаванае. То тут, то там у гарадах знаходзілі кінутыя рэчы, статкі хатняй жывёлы. Аднойчы да нас прыйшоў хлопчык гадоў дванаццаці і паведаміў, што гітлераўцы гоняць у нямецкіх калону сельскіх жыхароў. Ён рашуча прапанаваў: «Дайце мне хутэй салдат і я іх выведу ў тыл адыходзячага ворага. Разграміць фашыстаў

зняначку — адзіна правільны спосаб. Ваяваць у адкрытую на вузкіх горных дарогах нават з невялічкай групкай — вельмі крывапралітная, дарагая цана». Такія сталыя развагі падлетка насцярожылі нас: «Ці не правакацыя гэта?» На вайне, вядома, рознае здараецца. Навучаныя горкім вопытам, мы ўзялі за звычай правяраць усе звесткі, інакш давядзецца плаціць жыццём сваіх байцоў. Гэта я разумеў добра і як начальнік штаба батальёна распрацаваў «падстраховачны» план. З хлопчыкам мы вырашылі накіраваць толькі ўзвод аўтаматчыкаў, а на невялічкай адлегласці ад іх з усімі мерамі перасцярогі павінен быў ісці галоўны атрад.

Аперацыя пачалася на доўгім. Праважваючы байцоў, яшчэ раз перабраў у памяці кожны пункт плана. Ці ўсё прадугледжана? Ці не даядзецца потым вінавата апускаць вочы перад цэламі загінуўшымі таварышамі? Яшчэ раз пагугтаў з хлопчыкам. Здаецца, усё гаварыў так, як і ўчора, нідзе не пераблытаў, не памыліўся. Здаецца, не правакатар...

Атрад рушыў у горы.

(Працяг будзе).

У горадзе —
сесія

ЦІ ВІНАВАТЫ ГАСРАЗЛІК?

На думку Карын Бэк, супрацоўніка Еўрапейскага цэнтру адукацыі, спецыфічныя функцыі ўніверсітэта зводзяцца да наяўнасці цеснай сувязі паміж выкладчыкамі і навукай.

У ВУЗ ЗША сёння ўдзяляецца ў тры разы больш вучэбнага часу на даследаванні для патрэб навукі і вытворчасці, чым на аўдыторныя заняткі.

(Дадзеныя сацыялогіі).

— Не будзем уводзіць прэсу ў зман. Няма ў нас гэтага, — адказаў нам загадчык кафедры арганічнай хіміі ўніверсітэта Л. С. Станішэўскі.

— А навуковыя распрацоўкі сумесна з АН БССР? — Якія распрацоўкі? Яны проста там вучацца.

Шчыра кажучы, нас здзівіла гэтая прамалінейнасць, хоць дзесьці падсвядома мы і чакалі такога адказу, за які, прызнацца, вельмі ўдзячныя.

Удзячнасць удзячнасцю, а нам неабходна было знайсці «сувязь вучэбна-навукова-вытворчых студэнцкіх атрадаў з навукай і вытворчасцю». Мы ўжо цешыліся думкай, як на прыкладзе навуковай работы студэнтаў дакажам, што вытворчы патэнцыял нашай краіны — навукавая інтэлігенцыя.

Гэтай сувязі мы так і не адшукалі. Затое разгадалі незразумелую для гуманітарнага тайну тэрміна «вучэбна-навукова-вытворчы».

Створаны ў 1987 годзе на базе факультэтаў прыкладнай матэматыкі, радыёфізікі і электронікі, фізікі і хіміі, гэтыя студэнцкія атрады на хіміфаку ўжо праз два гады спынілі сваё існаванне. Як нам растлумачылі, у сувязі з гасразлікам прадпрыемства, на якім працаваў студэнт, — «Інтэграла». Але, думаецца, не толькі па гэтай прычыне.

Мэта атрадаў, як бачылася ў ідэале, — зблізіць вытворчасць і вучэбны працэс. Аб усім універсітэце гаварыць

рыць не будзем. З «рэзультатамі» гэтага новаўвядзення давалася пакуль пазнаёміцца толькі на хіміфаку.

М. П. ГІЛЕВІЧ, дацэнт кафедры фізічнай хіміі, старшыня прафбюро:

— Мы заключылі з «Інтэгралам» дагавор, у адпаведнасці з якім студэнты нашага факультэта працавалі на гэтым прадпрыемстве не толькі ў час летняй вытворчай практыкі, але і на працягу года. Студэнты, працуючы ў якасці тэхнікаў і аператараў, знаёміліся з тэхналогіяй вытворчасці.

Работа ва ўмовах стэрыльнасці давалася нялёгка, асабліва дзяўчатам — нават на ўжыванне касметыкі (на час работы) давалася накласці вета. Справа ў тым, што прылады, якія вырабляюцца на «Інтэграле», звышадчувальныя.

Ці выгадная наша работа прадпрыемству? Спачатку яно, безумоўна, нясе расходы. Таму што студэнтаў неабходна адапціраваць. Але гэтыя траты прадпрыемства ў будучым акупляюцца.

Выгадная гэта работа і для студэнтаў. Не кажучы ўжо пра навыкі, якія яны атрымліваюць. Гэта — магчымасць зарабіць. Ды і працягласць работы — усяго чатыры гадзіны — для студэнта зручная.

Такі пункт гледжання адміністрацыі, а што наконт гэтага думаюць студэнты? Уладзімір КОТАЎ, студэнт 4-га курса:

— Атрады такія, сапраўды, былі, але аб сувязях іх з навукай гаварыць не даводзіцца. Мы ішлі туды, каб зарабіць.

Не, я не сцвярджаю, што ад іх наогул ніякай карысці.

Калі, напрыклад, пасля заканчэння ВУЗ даводзіцца працаваць на гэтым прадпрыемстве, то такая практыка — справа карысная. Таму што ўчарашнія студэнты, прыйшоўшы на вытворчасць інжынерамі ці тэхнолагамі, маюць даволі цямнае ўяўленне аб аперцыях, якія выконваюць рабочыя. Самі разумеюць, якім аўтарытэтам можа карыстацца такі спецыяліст у падначаленых.

Да размовы далучаецца другакурснік Фёдар ЛАХВІЧ (магчыма, некаму яго выказванне здасца надзвычай эмацыянальным, але мы ўбачылі ў ім рацыянальнае зерне): — Ды што вы ўсё пра навуку? Якая навука? Падвоіць балоны з азотам і гуляць па заводу — не вялікая навука. Нашы кіраўнікі гаварылі, што першаступенная задача — пазнаёміцца з тэхналогіяй вытворчасці. Але навошта яна нам, універсітэцкім хімікам? «Інтэграл» больш падыходзіць для студэнтаў тэхналагічных або фізічных факультэтаў. Па майму цвёрдаму перакананню, спецыялісты, якіх выпускае ўніверсітэт, больш падрыхтаваны да работы ў якасці вучоных, а не інжынераў на прадпрыемствах.

Мікалай Міхайлавіч ТАРАСЕВІЧ, намеснік начальніка аддзела кадраў НВА «Інтэграл», растлумачыў нам такое становішча са свайго пункту гледжання: — Пераход прадпрыемства на гасразлік — не асноўная прычына, па якой мы адмовіліся ад студэнтаў універсітэта. Недахопу ў кадрах мы не адчуваем. Але, як і ўсюды, нам патрэбны добрыя спецыялісты. У наш час асабліва хутка мяняецца тэхналогія вытворчасці, і веды студэнтаў, якія прыходзяць да нас пасля заканчэння ВУЗ, часта не могуць задаволіць патрабаванні. Таму мы перабудоўваем работу з кадрамі і са студэнтамі ў тым ліку.

Лічым, што форма вытворчых атрадаў сябе не апраўдала. У іх часта працуюць людзі, якія потым з нашым прадпрыемствам не звязаны. А гэта азначае, што дарэмна расходаваны фонд заробтнай платы, наш і іх час.

Мы ўкаранілі новую форму падрыхтоўкі спецыялістаў з ліку студэнтаў. Дапамагла ў гэтым мэтавая падрыхтоўка кадраў. Накіроўваючы сваіх работнікаў на вучобу ва ўніверсітэт, мы ведаем, што яны да нас вернуцца. Дарэчы, гэтыя студэнты і ў перыяд вучобы працуюць на прадпрыемстве. Гэта выгадна і нам, і ім. Акрамя таго, пасля заканчэння ВУЗ яны праходзяць у нас двухгадовую стажыроўку. Стажор, знаходзячыся на стаўцы інжынера, працуе рабочым. Ад спецыялістаў, якія добра знаёмыя з вытворчасцю, з тэхналогіяй апераций, пачынаючы з ніжэйшага звяна і заканчваючы кіраўнікамі, думаю, не адмовіцца ніводнае прадпрыемства.

Патрэбна аддаць належнае «Інтэгралу», дзе хутка сарыентаваліся ў сітуацыі, якая склалася, знайшлі альтэрнатыву старым атрадам. Зразумела, што ў такім выглядзе, у якім існавалі ўчора і (па інерцыі) сёння, навукова-вытворчыя атрады ў новых умовах гаспадарання не патрэбны ні вытворчасці, ні ўніверсітэту.

Што ж прапаноўваць факультэту БДУ? А. ЖЭРЗДЗЕВА, Н. ГАЛАЎНІЦКАЯ, студэнткі факультэта журналістыкі.

ПРЫВІТАННЕ, ДОКТАР!

Памятаю, мой сябра мучыўся зубамі. Як кажуць, лез, небарака, на сценку. Хоць баяўся зубнога ўрача, адправіўся ў студэнцкую паліклініку, дзе яго і паставілі ў чаргу, прапанаваўшы зайсці праз месяц.

Чаму я прыгадаў гэты эпізод? Таму, што выслухаў не адну скаргу, не аднаго студэнта: становішча не мяняецца — да зубнога ўрача амаль неверагодна трапіць з першага разу.

І вось, набраўшыся смеласці, накіраваўся я сам «лячыць зубы».

На здзіўленне, у рэгістратуры 33-й студэнцкай паліклінікі прапанавалі талон на наступны дзень. Праўда, я ад яго адмовіўся. Потым, калі стоматалагічнага кабінета, студэнты пераканалі мяне: дарма.

— Лічыце, пашанцавала вам, — гаворыць Сяргей Дамбіцкі, студэнт БПІ. — Я, напрыклад, чакаў палову месяца.

Сяргея падтрымалі Алена Яноўская з РТІ і Валянціна Філімонава з інстытута культуры.

Чаму не атрымліваецца, каб пашчасціла ўсім? Своечасовая дапамога, меркаваў я, залежыць ад дактароў. Але...

— Пытанне вельмі складанае і вось чаму, — тлумачыць галоўны ўрач 33-й паліклінікі Галіна Мікалаеўна Ляўковіч. — Па штату нам патрэбны 33 урачы, працуюць жа 19 (57 працэнтаў). У паліклініку звяртаюцца 76 тысяч студэнтаў тэхнікумаў і вышэйшых навучальных устаноў. Нягледзячы на тое, што ў нас новая стоматалагічная тэхніка, урачы проста фізічна не паспяваюць.

Менавіта таму галоўны ўрач напісала ліст у Дзяржкамтэт БССР па народнай адукацыі аб накіраванні на працу ў паліклініку хаця б некалькіх выпускнікоў медінстытутаў. Пакуль чакае адказу.

— Ёсць і яшчэ праблемы, — працягвае Галіна Мікалаеўна. — У 50 працэнтаў з тых, хто паступіў у ВУЗ з раённых цэнтраў, поласць рота несаніравана. Мясцовыя ўрачы на гэта не глядзяць, калі выдаюць даведкі для паступлення.

Цяпер зразумела, адкуль пайшлі чэргі да стоматалагаў. Пры абыхавасці адных вымушаны разлічвацца другія, у дадзеным выпадку — студэнты і ўрачы паліклінікі.

Я спецыяльна пачаў са стоматалагічнай дапамогі, таму што менавіта да стоматалага, а таксама да афтальмолага, тэрапеўта і гінеколага часцей за ўсё звяртаюцца наведвальнікі 33-й паліклінікі.

Студэнты хварэюць. У кожнага другога паніжаны зрок, у кожнага трэцяга — гастрит, не лічыць хронічных захворванняў і нярэдка зваротаў да траўматалага.

Адкуль хваробы? Зразумела, за адзін дзень іх не набудзеш. Гэта, як правіла, вынік абыхавых адносін да свайго арганізму.

Медыцынская даведка — знакамітая форма 286 — часта не адлюстроўвае сапраўднага стану здароўя тых, каму яны выдаюцца. Урачы,

ідучы насустрач гарачым просьбам паступаючых, выдаюць «ліпу» — называюць здаровымі хворых. Чым абвернецца такі дыягназ пасля?

Напачатку студэнта будзе цяжка праходзіць вытворчую практыку, пасля — працаваць па абранай спецыяльнасці. Ці скажа ён словы ўдзячнасці сваім «дабрадзеям»?

Гэта адзін бок медала. Другі — быт студэнтаў. Большая частка хворых сярод іх — тия, хто жыве ў інтэрнатах. Скразнякі, нярэдка выпадкі адсутнасці цёплай вады, антысанітарныя ўмовы пражывання, «сталоўская» ежа і дэфіцыт халадзільнікаў — усе садзейнічае рознага роду захворванням. Таму не дзіўна, што шмат заняткаў прапускаецца па хворобе. Напрыклад, у нашым універсітэце на 100 студэнтаў 164 гадзіны пропуску ў месяц.

А паліклініка не гумавае. Талончыкаў, хаця яны друкуюцца на ратапрынце, на ўсіх не хапае.

— З верасня па снежань мы займаемся перш-наперш прафілактычнымі абследаваннямі студэнтаў. Таму клопат аб сістэматычным лячэнні неак адыходзіць на другі план, — бядуе Галіна Мікалаеўна. — Адсюль і незадаволенасць студэнтаў тым, што не могуць трапіць да ўрача. Мы ў апошні час нават працуем без абедзённага перапынку.

Трэба дадаць, што абсталяванне ў паліклініцы самае сучаснае. Ёсць цудоўнае фізіятэрапеўтычнае аддзяленне, ігларафлексатэрапія, басын, сауна, залы для лячэбнай фізкультуры.

Праўда, існуе яшчэ адзін штырх, які б дапамог вырашыць праблему з медыцынскім абслугоўваннем, — гэта такое ж добрае абсталяванне фельдшарскіх пунктаў аховы здароўя, куды ў першую чаргу звяртаюцца хворыя. На жаль, іх матэрыяльная база, напрыклад, у МДПІ, МДПІЗМ, БПІ, на сённяшні дзень не адпавядае сучасным патрабаванням.

Кіраўнікоў гэтых інстытутаў, магчыма, мала хвалюе бядастнае становішча іх медыцынскіх устаноў. Дарэчы, у час таго ж прафілактычнага медыцынскага агляду ўрачам прыходзіцца звяртацца да дапамогай ў дэканаты, каб тия забяспечылі яўку студэнтаў.

У рэшце рэшт адна студэнцкая паліклініка не вырашыць усіх пытанняў. Ёй патрабуюцца дапамога.

Р. С. «А СНІДа можна не баяцца», — пачуў у студэнцкай паліклініцы. Справа ў тым, што, дзякуючы гарадскому аддзелу аховы здароўя, паліклініка атрымала 11 тысяч аднаразавых шпрыцоў. Цяпер можна не хвалявацца за вынікі аналізаў і ўколаў. Ды і прафілактыка СНІДа праводзіцца з неаслабнай увагай. Усе замежныя студэнты, у якіх быў выяўлены вірус, або хворыя на СНІД, дэпартаваны на радзіму.

Хочацца думаць, што хутка будучыя праводзіцца не толькі пошукі сродкаў ад захворвання СНІДа, але і ўвогуле для выратавання ўсёй сістэмы аховы здароўя студэнтаў.

Д. МАЛІНОЎСКІ,
наш кар.

Увесь дзень імжэў нудны дождж: то змяняўся малочным туманам, то ўзмацняўся. Мы ішлі па азімуту, спадзеючыся выйсці да рачулі Джурлы. Думалі, потым будзе лягчэй знайсці вадаспад. Мы знайшлі яго, спыніліся крыху ніжэй, у нізоўі міленькага і элігантнага лісяняці. Хто мог падумаць, што на вальніца ператворыць яго ў раз'юшанага мядзведзя? Тады, спускаючыся да групы, я запэўніваю:

— Зараз вы ўбачыце цудоўнейшае месца. Не было ў нас яшчэ лепшага начлегу! Вадаспад і сапраўды выглядаў дзівосна прыгожым.

Побач заставаўся малюсенькі пятачок сухой зямлі, вада, агібаючы яго, імкнулася далей, уніз. Некалькі вялікіх дрэў, якія толькі верхавінамі сваімі выглядалі з каньёна, ды старое вогнішча і казырок скалы, што навісаў над намі, дапаўнялі карціну і надавалі ёй закончанасць і непаўторнасць. Усё было вельмі прыгожа. Тады. Але... не цяпер...

— Эвакуіравацца! — мокрая рэчы ляцяць у адны мяшкі, сухія — у другія, упалатцы ўжо па костачкі вады: стаім як раз ля адхону, усё да нас сцякае. Група мітусіцца, спяшаецца. Небяспека — вось яна — шалее побач.

— А раптам не затопіць? Нечыя словы тонучы ў грунце вадаспаду.

Падыходжу да яго, высвечваю ліхтарыкам равучую пашчу, спрабую вызначыць: наколькі хутка ён павялічваецца? А можа, і сапраўды разыкнучы?

Яшчэ імгненне, і мы на паўтара метра перасоўваемся вышэй, перастаўляем палатку, старанна абкопваем, закрываем плёнкай. Цішыня ўнутры, дзікі роў звонку. Першае дзяжурства — маё...

22.45. Вада за два метры ад крайняй палаткі, вадаспад бурліць, і плынь мацнее... Але ёсць надзея: вада ж сцякае, рачулка не такая і вялікая: да вяршыні толькі метраў 500...

23.00. Вада паднімаецца, наблізілася да крайняй палаткі сантыметраў на 35. Мясце ахопліваюць дрыжкі. Ад холоду? Наўрад ці. Уціскаюся ў палатку, працягваю рукі да запаленай свечкі — яны трасуцца. Усё цела трасе... Радзе адно: усе астатнія пакуль супакоіліся, яны блізка да вадаспаду не падыходзілі, сваімі вачыма не бачылі, з якой хуткасцю ён павялічваецца...

23.15. Вада прыбывае.

23.30. Прыбывае! Думкі мітусяцца, як звар'яцелыя. Інстынктыўна пачынаю выглядваць месца на скіле: можа, туды перанесці палаткі? І раптам пранізвае думка: а

чаму б не пашырыць рэчышча? Павелічэнне сцёку вады — вось выратаванне!

24.00 Альпенштокамі, сякерамі рубім зямлю. У зубрах трымаю ліхтарык, па голай спіне хлешчуць халодныя і злыя кроплі. Вывернутыя камяні спіхаем у мутны паток, і яны знікаюць імгненна — рэчышча павялічваецца!

...А раніцай зноў казачная прыгажосць: вадаспад, — праўда, не пяшчотны і ціхі, але зноў лісяня — глядзіць прамі на ўсход. Сонца, што толькі прагнулася, ляніва пазалочвае лісце, прабіваецца скрозь рэдкі туман, адлюстроўваецца ў тысячых залатых іскрынах...

З усіх паходаў менавіта гэтая ноч мне часцей за ўсё ўспамінаецца. Закрываючы вочы, яскрава бачу твар раз'юшанага вадаспаду-мядзведзя. Нават зараз, калі побач — у чарговы раз складзены рукзакі.

Мы зноў нешта шукаем. Зноў нешта перашкаджае нам заставацца ў родным го-

радзе, зноў і зноў цягне невядома куды. Чаму? Усе мы — звычайныя людзі: урачы, інжынеры, прадаўцы, журналісты, у кожнага сваёй работа, сваё звычайнае абавязкі і захапленні. Але прыходзіць імгненне, і мы, і тысячы такіх, як мы, зрываемся і знікаем на тыдзень, два, тры... Навошта?

НАТАТКІ

ПАДАРОЖНІКА

— Будзем эвакуіравацца!

Гэтыя два словы вылецелі самі, нечакана для мяне. Вадаспад, павялічыўшыся разой у дзесяць, ужо не проста бурліў — роў, як паранены мядзведзь, і з нянавісцю рваўся да дзвюх нашых палатак, што спалохана прытуліліся да падножжа скалы.

— Будзем эвакуіравацца!

У гэтым воклічы выразіліся спалох, горач асабістай памылкі, — што менавіта ў гэтым, казачна прыгожым месцы некалькі гадзін раней уздумалася паставіць палаткі.

— Навошта вам гэтыя пустыня, горы?

Цягнік «Кіславодск — Ташкент» маркотна паўзе ўздоўж дзяржаўнай граніцы. Справа бясконцай стужкай

плывуць слупы з калючым дротам, злева — пустата, толькі зрэдку з'яўляюцца абыякавыя аднагорбыя вярблуды. Выпадковы спадарожнік не ўціхамірваецца:

— Вось гарады — я разумею. Масква, Ленінград ці нават Мінск ваш. Там ёсць што паглядзець, ёсць чым заняцца. А пустыня?

Што для нас пустыня? Мы выбіраем маршрут, вырываецеся з ланцугу штодзённасці. Мы палімся на сонцы, нясем на сабе воду і радуемся, як дзеці, калі выпадкова натрапім на кало-

дзеж. Адыходзім ад яго, і пясок ажывае пад нагамі. Пясок, сонца і гарызонт зноў становяцца членамі нашай групы. Спачатку жаданымі, потым ненавіднымі. Мы змагаемся з імі, пераадоўваем сябе, і з'яўляецца цуд. Возера іскрыцца, возера кліча, пяшчотна шэпча і смяецца. Сударгава раскрываем карту і не ведаем, чаму верыць: вачам сваім ці ёй. А возера плыве, прыцягвае, ласкава нахвосты і смяецца. Мы ідзем, і яно ў такт махае сцягам хусцінкай, мы спыняемся — яно засмучана прысядае, чакальна паглядае, падахвае: «Ну, чаго ж вы?»

Мы ўсе ў пустыні ўпершыню, працягваем вочы і злуемся. Яно таксама злуецца на нас і хідна ўсміхаецца: «Гэта вам не Беларусь...» Сонца абыякава пагойдваецца і па-троху апускаецца. Не саюзнік нам і не вораг. Пабочны назіральнік. Разам з апошнімі промнямі знікае і возера-цуд.

А потым хрыбет Вялікі Балхан. Пасля пустыні нязвычайна ўзбірацца наверх. Але

гара Арлан наперадзе, як зачараваны, глядзім на яе вяршыню і цудоўна разуме-ем, што не падняцца проста не можам. Рэдкія кучкі снегу растуць, і разам з імі растаем мы. На секунду садзімся, выціраем свае ручайкі. Дзе ён, верх, дзе ніз? Мы на палове шляху. І зноў пад'ём, зноў перад вачыма толькі вібрамы таго, хто ідзе наперадзе, і зрэдку — працягнутая рука, калі ён лічыць, што патрэбна дапамога. Мы паднімаемся. Мы набліжаемся да вяршыні, і з кожным крокам павялічваецца палатно пустыні, што выпаўзае за намі, але няма калі абарочвацца. Мы ідзем крок у крок, і пакрыўджаны няўвагай да сваёй асобы вецер раптам пачынае шалёна чапляцца за рукзакі. Мы не адмахваемся: не да яго зараз. А ён нудзіцца пра нешта сваё: то здзіўляльна жаласлівае, то нечакана злоснае. Няўжо яго так ніхто і не паслухаў да канца, не зразумеў? Мы на імгненне спыняемся. Але вяршыня прыцягвае больш моцна, чым дзесятак магнітаў, і рух працягваецца...

— Эвакуіравацца! — мокрая рэчы ляцяць у адны мяшкі, сухія — у другія.

— Навошта вам гэтыя пустыня, горы?

Дык навошта нам пустыня, горы? Навошта мы трасемся ў агульных вагонах, дабіраемся на самалётах, каб недзе ў пясках шукаць закінуты калодзеж? Навошта нам лезці ў невядомую рэчку ці карабкацца на непрыступную скалу? Навошта начаваць на снезе ці мокнуць да нітакі дзе-небудзь на балое? Тысячы турыстаў давалі адказы на гэтыя пытанні. Але яны ўзнікаюць зноў і зноў. Яны будучы вечна стаяць і перад тымі, каму не сядзіцца дома, і перад аматарамі адпачываць каля тэлевізараў.

У кожным з нас жыве романтик. Мы хочам правесці сябе і сваіх таварышаў у крытычнай сітуацыі. Хочам убачыць нешта новае і незвычайнае. Хочам, каб наш горад зноў стаў бліжэй да гарызонта, а работа, звычайныя заняткі — самімі жаданымі. І яны становяцца!

Мы вяртаемся ў штодзённую мітусню новымі людзьмі, уключаемся ў звычайнае жыццё. Усё добра, усё цудоўна, але праз некаторы час вобраз бурлівай рэчкі, непакорнай вяршыні, няпройдзенага маршруту зноў авалодвае намі. Мы не можам ужо не ісці...

С. ПЛЫТКЕВІЧ.
Фота АУТАРА.

БЕЛАРУСКИ
УНІВЕРСИТЕТ

Цана 2 кап.
Мінская паліграфічная фабрыка
«Чырвоная зорка» МВПА
імя Я. Коласа.
1 чэрвеня.
Зак. 1625.
Т. 2000 экз.

220080, Мінск-80, УНІВЕРСИ-
ТЕЦКІ ГАРАДОК, ВУЛ. БАБ-
РУЙСКАЯ, 9, ПАВЕРХ 4,
ПАКОІ 74-75.
ТЭЛЕФОН 20-68-27.

Рэдактар
М. Г. ЗАГОРСКАЯ.